

El patrimoni cultural d'un poble és patrimoni del món

Per Ramon Miravall

La societat és un cos viu en constant evolució. Posar-li un fre és com destruir-la a través d'un procés orientat de manera inversa. Una unitat social, en tots els ordres, ha de menestar uns incentius, ha de tenir establertes uns línes d'expansió. En tots aspectes aquesta unitat resulta ésser més difícil de definir que fer-la progressar puix que l'evolució sòcio-psicològica sol anar regulada per la mateixa inèrcia singular o col·lectiva, com si es tractés d'un veritable fenomen biològic.

Una unitat social, però, no es crea espontàniament: hi han uns mòbils de base que, a grans trets, podrien designar en dos grans grups: l'econòmic i el, diguem-se, més tendent al factor humà o espiritual. Una unitat social, dins d'aquest emmarcament indispensable, creix, madura, assolint uns nivells paral·lels a les necessitats col·lectives, obint unes eines d'auto-defensa i de regularització i les institucionalitzant. Aquest és el moment en el qual la dita unitat viu en la seguretat auto-obtinguda, evoluciona dreta, es redreça de les inevitables errades circumstancials, i mai no és una obligació o una càrrega.

Qualsevol unitat social ha marcat doncs una línia concreta al llarg de la seva evolució. L'entrellat i la consciència plena en la consciència de tal línia representa la fixació d'un ens abstracte: la personalitat col·lectiva, i en el sentit pràctic es veu com un plantejament del present que estructura les possibilitats de futur. Incidim necessàriament en una auto-consciència que mai no coordina, delimita i defineix la densa dita inèrcia o el procés natural o biològic, sinó més bé l'anàlisi que pot regular la mateixa filosofia o, si voleu, la freda tècnica d'un plantejament científic.

En pocs mots: una unitat social que oblidés el seu passat, exposa perillosament el seu futur i allò que encara és pitjor: la vocació de tenir-lo. Ja sigui bo o ja sigui dolent, la renúncia al passat és doncs la major de les necesses en què pot caure una unitat social. Dit més vulgarment: tallar els arrels és com matar l'arbre.

Cul preguntat-se, sincerament i responsable, si com a ciutadans i membres d'una determinada unitat social podem atorgar-ne el dret egòista de renunciar a la nostra història col·lectiva. Una renúncia majoritària estaria una utopia i, de no estar-se, caldria considerar-la com un excés o abús de les nostres opcions democràtiques.

La renúncia, arreu, s'ha esdevingut alguna vegada, encara que sempre motivada per un cop de força procedent de l'exterior, contrari a la inèrcia col·lectiva a la que, de fet, és a l'única que aquest cop està combatent.

Una unitat social, qualsevol, pot permetre's de perdre una guerra. Derrotada però, mai no es pot permetre de perdre la pau o domini exterior conseguit. La nostra col·lectivitat està fentura de guanyar aquesta pau, segons detecten els seus intangibles impulsos, i no val guanyar per raons de pur egoisme o per raons de supervivència.

Una equilibrada consciència de la nostra cultura, del nostre passat, que gui conscienciat i cada dia renovada per les circumstàncies, és tan sols l'afirmació individual de la nostra personalitat col·lectiva. La via és única. L'auto-consciència, de voler seguir essent persones, és bàsica i indefugible.

Plantada açí, en la fila roül i romanida del moment que vivim, girem l'esguard al pròxim passat i revisem-lo. Veurem, d'immediat, que es tracta la consciència de saber que unes determinades malalties amenaçen la pervivència de la nostra unitat social. Com més ample sigui el nostre coneixement històric, més clara hem de veure aquesta conclusió.

A nivell territorial i a nivell urbà hem hagut d'assírir, passivament, a l'ultratge d'una pseudo-culturalització que ha esdevingut despersonalitzadora. Tanmateix es serve una radical centralització del nostre patrimoni cultural, o sigui, de les nostres materials de la nostra personalitat individual i col·lectiva. El fet no afectava la bona de ningú, i per ço ningú no dia mai res... però el fet és ben greu, terriblement greu perquè deixant de banda els mòbils vexatoris que heu atemptat a l'ensens, de manera violenta, contra la cultura i contra la civilització puix que, amb molts altres, aquest patrimoni nostre és també patrimoni del món.

La recuperació de la nostra història no és un joc, un entreteniment d'intel·lectuals o d'especialistes: és l'esforç d'unes minories que han fet seu el problema i puguen per resoldre'l per tal de tornar al poble allò que li per-

tany i que el singularitza: el seu espai, la seva mè bàsica de viure i d'èsser. La recuperació és una viva necessitat, talment com en pugue ésser l'aigua, l'aire o els aliments.

Una llarga i creixent programació o impositió sembla que ha diluït la consciència individual i col·lectiva, ha despersonalitzat i ha marginat dels experts l'element dret de la ciutadania, de les responsabilitats socials, i cal acudir una mitjana perquè el poble estigui capacitat per reconsiderar el problema, una mitjana que permeten la possibilitat d'una conscienciació posterior. És evident, en tal sentit, que la nostra unitat social està fentura d'arribar a una entesa més elevada en l'ordre material, que sap que cal adonar els basaments que han de permetre l'escalada al propi.

Es mitjana que reclamen han d'aconseguir que el poble compreni, com a part de partida, la necessitat absoluta d'una recuperació cultural, aquest llegat, aquest patrimoni que no reclama perquè el desconexi per haver-se'n anat. Tot i que no l'ignora per complet, som, però, del parer que no li interessa, a priori, perquè no sabria ben bé què fer-ne.

No ens trobem en cap situació òptima per aconseguir-ho. S'imposa una descentralització cultural com a necessitat elemental i elemental és també el desenvolupament d'una política que, que patidament, socialitzi la cultura. Els grans emmagatzemaments de materials res no resolen sense un ordre previ i uns equips de treball: els muntatges fets en aquesta aspecte han de permetre, en el cas d'utilitzar o prèctio, que l'indústria pugui captar la imatge i el seu missatge. S'imposa doncs que la cultura, el patrimoni de la nostra unitat social, a través d'una mitjana efectiva, agiliti el pas dels nostres valors col·lectius des de les mans dels orífels a les del poble.

La centralització cultural ha defect o desdibuixat tanmateix aquelles característiques que definien els barris. En la situació que s'ha restat mai no es poden localitzar amenaces contra el patrimoni: es localitzen fets consumats. No som excepció i tota tenim consciència de destruccions imposades pel poder, per interessos capitalistes: sabem de vendes, al·lirage, trallat i venda de monuments. D'aquesta política general en deu estar ben satisfeta la clientela monumentalment, mentre que la història ens parla ben clar de les depredacions fetes pels franciscans, anglèsos i espanyols: el Louvre, el Museu Britànic i el Museo del Prado són tres mostres ben lamentables, entre altres moltes.

Optem per una socialització cultural perquè és l'única opció vàlida que tenim i, com ara en diu, democràtica. Ens atreu perquè porta a les mans de les associacions de veïns la defensa dels seus barris respectius i del seu contingut monumental i històric, perquè aquestes associacions poden ésser el mitjà d'alerta més eficaç contra les contínues amenaces, per un constant interès per les restauracions i recuperacions, a desgrat i tot de la polèmica de mitjana econòmica que havem. L'assegurament o disminució d'aquestes associacions de barris fortos, per la seva pròpia inèrcia, l'eficàcia de la política cultural del municipi i l'assegurament solen el patrimoni social.

La política que fins ara s'ha portat ha estat ben opoada, i ens ha posat en una situació d'èsser diferents d'altres llocs, però en un sentit negatiu. Conscienciació, organització, restaurar, és vetllar per la nostra personalitat col·lectiva i individual, de fer-ho la base del nostre futur, és també defensar el nostre patrimoni que cal mantenir ultrarromament, malgrat que només sigui per interès, i conservar-lo per al món, però que també li portem per ésser una peça de l'engranatge de la civilització i de la cultura universal.

RAMON MIRAVALL

